

Harganja f 1.—

AWAS!

BALAI POESTAKA — VOLKSLECTUUR
WELTEVREDEN.

STICHTING INDISCHE DOCUMENTEN

AWAS!

Handboek voor het verkeer in
Nederlandsch-Indië

DOOR

B. Th. BRONDGEEST

Taalkundige bij Volkslectuur

DERDE DRUK

(Tevens 4e druk van No. 26/B. O. W. der
Handleiding ten dienste van de Inlandsche
Bestuursambtenaren op Java en Madoera)

AWAS!

Pemimpin bagi memakai djalan
raja di Hindia-Belanda

OLÉH

B. Th. BRONDGEEST

Taalkundige pada Balai Poestaka

TJÉTAKAN KETIGA.

(Tjétakan ke-4 dari Pemimpin bagi priaji Boemipoetera
ditanah Djawa dan Madoera No. 26/B. O. W.)

VOORWOORD BIJ DEN DERDEN DRUK

Bij het verschijnen van den derden druk van AWAS, die niet onwaarschijnlijk de laatste druk in den tegenwoordigen vorm zal zijn, brengt Volkslectuur haar dank voor de groote belangstelling, welke het door haar samengestelde en uitgegeven boek in zoo ruimen kring mocht genieten.

AWAS is oorspronkelijk bedoeld als 2e druk van de Handleiding voor Inl. Bestuursambtenaren op Java en Madoera No. 26 (Toezicht op het verkeer op de wegen), zoodat deze derde druk eigenlijk is de 4e, natuurlijk geheel om- en bijgewerkte druk van genoemd nummer der serie Handleidingen B. B., dat reeds een heelen tijd uitverkocht was, toen AWAS verscheen. Dit hield verband met de omstandigheid, dat toentertijd ingrijpende wijzigingen in de verschillende reglementen in bewerking en/of voorgesteld waren.

Intusschen werd de aangelegenheid door de Regeering in 1925 commissoriaal gemaakt en kreeg de ingestelde commissie tot taak:

- 1e. een onderzoek in te stellen naar den omvang van het verkeer met vrachtautomobielen en autobussen, en daaromtrent aan de Regeering verslag uit te brengen; en
- 2e. de Regeering voor te lichten omtrent de vraag of, en zoo ja, welke maatregelen noodig zijn:
 - a. om het vrachtauto- en autobus-verkeer, alsmede het verkeer over de spoor- en tramwegen, op de beste wijze dienstbaar te maken aan de verkeersbehoeften en zoo aan de economische ontwikkeling;
 - b. ter verzekering van de veiligheid van met vrachtauto's en autobussen mederijdende personen, alsmede van andere gebruikers der openbare wegen; en
 - c. om de gebruikers van de openbare wegen, inzonderheid die groepen van gebruikers, die versterking van deze wegen noodzakelijk maken en aan het onderhoud hiervan bijzondere eischen stellen, naar redelijkheid te doen bijdragen in de financiëele lasten van den aanleg van nieuwe wegen,

KATA PEMBOEKA TJETAKAN JANG KETIGA

Dengan terbitnja kitab AWAS tjétakan ketiga ini, jang barangkali tidak lagi akan ditjétek seperti matjam ini, maka Balai Poes-taka mengoetjapkan terima kasih kepada 'oemoemnja, jang telah menoendjoekkan besar perhatiannja kepada kitab jang dikarang dan dikeloearkan oléh Balai Poestaka.

Maksoed AWAS ini moela-moela ialah akan djadi tjétakan ke 2 dari Pemimpin bagi priaji Boemipoetera ditanah Djawa dan Madoera No. 26. (*Pengawasan tentang laloe lintas didjalan*). Oléh sebab itoe tjétakan ketiga ini sebenarnja djadi tjétakan ke 4 dari kitab jang terseboet; akan tetapi kitab itoe tentoelah sadja sama sekali dioebah dan ditambah, karena telah lama benar habis terdjoeal, ketika AWAS diterbitkan. Hal ini berhoeboeng dengan keadaan, bahwa pada masa itoe sedang diadakan dan/atau diichtiarkan peroebahan besar dalam bermatjam-matjam reglemén.

Sementara itoe oléh Pemerintah dalam tahoen 1925 diadakan seboeah komisi dan pekerdjaan komisi itoe ialah:

- 1e. menjelidiki keadaan laloe lintas dengan vrachtauto dan autobus dan mengabarkan (memberitakan) tentang itoe kepada Pemerintah,
- 2e. memberi keterangan kepada Pemerintah tentang masaälah perloekah atau tidakkah mengadakan peratoeran tentang itoe, dan djika perloe, bagaimanakah hendaknja peratoeran itoe diperboeat soepaja:
 - a. laloe lintas dengan vrachtauto atau autobus, demikian djoe-ga laloe lintas dengan keréta api dan trém dapat sebaik-baiknja mentjoekoepi keperloe-an laloe lintas itoe dan mentjoekoepi segala sesoeatoe oentoek kemadjoean ékonomi;
 - b. dapat ditentoekan (dipeliharakan) keselamatan orang jang menoempang divrachtauto dan diautobus, demikian djoe-ga keselamatan orang lain jang memakai djalan 'oemoem;
 - c. sebagian jang patoet dari ongkos memboeat djalan baroe, demikian djoe-ga ongkos mengoekoehkan, memperbaiki dan

alsmede de versterking, de verbetering en het onderhoud van bestaande wegen.

In dit jaar bracht de commissie haar verslag uit met verschillende ontwerpen van reglementen als: het verkeersreglement, het vrachtauto- en autobusreglement; het keuringsreglement; het nummerbewijsreglement; het rijbewijsreglement enz., waarmee dan moet worden bereikt, dat voor het geheele land een uniforme regeling gaat gelden en aan den toestand van nu, waarbij voor verschillende locale ressorten verschillende bepalingen bestaan, een einde wordt gemaakt.

Waar te verwachten is, dat de Regeering thans de voorstellen spoedig in studie zal nemen en met de noodig geachte ontwerp-ordonnanties bij den Volksraad zal komen, zal „AWAS” voor een volgende uitgave hebben te wachten tot de vaststelling dier ordonanties heeft plaats gehad en de verschillende uitvoeringsvoorschriften zijn vastgesteld.

memeliharakan djalan jang telah ada, dapat ditanggoengkan kepada orang jang memakai djalan 'oemoem, teroetama oléh golongan orang, jang menjebabkan djalan itoe haroes dikoekoehkan dan dipelihara loear biasa.

Tahoen ini komisi itoe telah memberi tahoekan pendapatnja dan telah memboeat beberapa rentjana reglemén, misalnja: reglemén tentang laloe lintas, reglemén vrachtauto dan autobus; reglemén tentang memeriksa motor dan segala keadaan jang lain, reglemén tentang memberikan nomor, reglemén tentang memberikan soerat izin mengemoedikan motor dan reglemén lain-lain. Maksoed komisi itoe ialah akan mengadakan satoe matjam peratoeran sadja bagi seloeroeh Hindia dan dapatlah dihapoeskan segala ketentoean jang berbéda-béda, jang dipakai oentoek bermatjam-matjam djadjahan lokal sekarang ini.

Oléh karena boléh diharap bahwa segala ichtiar ini dengan segera akan dipertimbangkan oléh Pemerintah dan akan dikemoekakannja di Déwan Ra'jat rentjana ordonansi jang dianggapnja perloe itoe, maka sebeloem „AWAS” dapat ditjétak lagi, haroeslah kami menoenggoe dahoeleoe ketetapan ordonansi itoe dan ketetapan peratoeran pendjalankannja.

INLEIDING

Leert den openbaren weg te gebruiken.

Leert den openbaren weg te gebruiken! Is het noodig, dat wij dit leeren? Zijn wij dan niet in staat, om, zoodra wij kunnen loopen, gebruik te maken van den openbaren weg?

Het is zeer zeker noodig, dat wij dat leeren.

Want het gebruik van den openbaren weg is, vooral in drukke steden, iets, dat gemakkelijker lijkt, dan het inderdaad is. En het gebruik van allerlei voertuigen, van snel-rijdende auto's tot langzaam rijdende grobaks toe, is in de laatste jaren zoozeer toegenomen, dat zelfs buiten die drukke steden, dus op de eenzame landwegen, het dringend noodig is geworden, dat een ieder, die van den openbaren weg gebruik maakt, dus ieder, die op den weg loopt of erop rijdt, in wat voor voertuig ook, geleerd heeft dezen openbaren weg te gebruiken!

Een ieder heeft het recht van den openbaren weg gebruik te maken, evengoed hij, die er met een auto over rijdt, als iemand die loopt! En omdat dit zoo is, is het ook noodig, dat er regelen voor het gebruik van den openbaren weg bestaan. Want, als deze regelen er niet waren en voetgangers, fietsers, sado's, grobaks en auto's over den weg gingen zooals een ieder dat maar wilde en dus zonder zich aan elkaar te storen, wel, dan zouden de ongelukken, die er gebeurden, te veel om te tellen zijn!

Om dus zooveel mogelijk te verhinderen, dat er op den openbaren weg ongelukken gebeuren, zijn er regelen voor het gebruik van dien openbaren weg gemaakt, regelen, die gelden voor voetgangers, voor fietsers, voor voertuigen, enz.

En toch gebeuren er dagelijks ongelukken: dagelijks worden er menschen overreden, dagelijks gebeurt het, dat voertuigen tegen elkaar aanbotsen!

Hoe komt dit dan?

Dit komt, doordat de meeste menschen deze regelen niet kennen, of, wat veel erger is, zich niet aan deze regelen storen! Dit zijn

PENDAHOELOEAN

Peladjarilah mempergoenakan djalan raja.

Peladjarilah mempergoenakan djalan raja! Mempeladjari mempergoenakan djalan raja? Perloe poelakah itoe? Djika kita telah pandai berdjalan, tidak akan dapatkah kita mempergoenakan djalan raja itoe?

Perloe! Mempeladjari mempergoenakan djalan raja itoe sesoenggoehnja perloe.

Berdjalan didjalan raja roepanja sadja jang moedah. Makin lama makin bertambah banjak djoea orang mempergoenakan pelbagai kendaraan, baik auto jang sebagai angin djalannja, maoepoen gerobak jang ditarik koeda jang lambat djalannja. Tidak dalam kota sadja demikian itoe, didjalan diloeur kotapoen tiap-tiap hari kelihatan berbagai-bagai kendaraan hilir moedik. Oléh sebab itoe wadjiblah kita mengetahoei, bagaimana hendaknja mempergoenakan djalan itoe, baik kalau kita berdjalan kaki, maoepoen naik kendaraan, — kendaraan apapoen djoea jang dinaiki itoe.

Kita sekalian berhak memakai djalan besar itoe. Baik orang jang berdjalan kaki, maoepoen orang jang menoenggang keréta angin, maoepoen sado, auto atau kendaraan jang lain-lain. Oléh sebab itoe maka perloe diadakan atoeran tentang mempergoenakan djalan itoe. Karena kalau tidak ada atoeran itoe dan orang jang berdjalan kaki, jang naik keréta angin, sado, gerobak dan auto laloe lintas didjalan raja semaoe-maoenja sadja, djadi dengan tidak pedoeli-mempedoelikan, soedah tentoe sadja tidak akan terhitoeng banjaknja ketjelakaan jang terdjadi sehari-hari.

Djadi soepaja sedapat-dapatnja djangan terdjadi ketjelakaan didjalan besar itoe, maka diadakan oranglah berbagai-bagai atoeran; ada atoeran oentoek orang jang berdjalan kaki, ada oentoek orang jang naik keréta angin, oentoek kendaraan dan seb.

Akan tetapi soenggoehpoen begitoe tiap-tiap hari terdjadi djoega ketjelakaan: tiap-tiap hari ada djoega orang jang tergiling, tiap-tiap

de menschen, die vroeg of laat een ongeluk zullen krijgen, dat hun misschien het leven kost!

De openbare weg is dus uw vijand, die u tracht te dooden of te verwonden, zoolang gij niet de regelen kent, die voor het gebruik ervan gemaakt zijn, of zoolang gij u niet aan deze regelen houdt!

Er is echter één persoon, dien gij in alle groote steden en de meeste kleine steden, ja zelfs in sommige desa's, aantreft, wiens plicht het is, ertegen te waken, dat er op drukke wegen ongelukken gebeuren, Hij is ook de man, wiens teekens gij steeds en oogenblikkelijk moet opvolgen, wilt gij niet de kans loopen, een ongeluk te krijgen. Den man dien wij bedoelen ziet gij hieronder afgebeeld. *Hij is de verkeersagent, die op drukke punten het gebruik van den*

No. 1. Dit is de man, wiens teekens gij moet opvolgen.

Inilah orang, jang haroes toean toeroet segala isjaratnja

hari ada gerobak atau sado jang berlanggar dengan auto. Apakah sebabnja maka begitoe?

Sebabnja ialah karena kebanyakan orang tiada mengenal akan atoeran itoe, atau tiada dipedoelikkannja atoeran, dan inilah jang boeroek sekali. Meréka jang matjam inilah jang atjap kali dapat tjelaka, jang boléh djadi menjebabkan maoetnja lagi!

Djadi djalan raja itoe moesoeh kepada kita, jang hendak memboenoeh atau meloeakä kita, ja'ni selama kita tiada mengetahoei atoeran, jang diperboeat oentoek mengatoer peri hal mempergoenakan djalan itoe, atau selama kita tiada menoeroet atoeran itoe!

Akan tetapi, dalam segala kota jang besar-besar dan kebanyakan kota jang ketjil-ketjil, ja bahkan dalam setengah désa, kita akan mendapat orang jang kewadjibannja haroes mendjaga, soepaja didjalan jang ramai djangan sampai terdjadi ketjelakaan. Dialah orang jang haroes kita toeroet segala isjaratnja dengan segeranja, soepaja kita djangan sampai dapat ketjelakaan. Orang jang kami maksoedkan itoe kami rakamkan disebelah ini gambarnja. (Lihat gambar No. 1). *Dialah opas jang mengatoer perdjalanan dibahagian djalan jang ramai, dan dialah poela jang selamanja haroes kita toeroet atoerannja, karena dialah jang mendjaga keselamatan kita didjalan jang ramai itoe.*

Djalan kiri!

Lihatlah papan, jang tergantoeng diatas opas pada gambar itoe. Pada papan itoe tertoealis: „Djalan kiri.” Artinja, ialah, bahwa kita selamanja mesti laloe disebelah kiri djalan, baik kalau berdjalan kaki, maoepoen naik kendaraan; lebih-lebih dikota, baik jang besar maoepoen jang ketjil, kita haroes menoeroet atoeran itoe.

Inilah satoe atoeran jang penting dan jang berlakoe bagi seloe-roeh Hindia Belanda.

Berdasar pada atoeran ini banjak lagi diperboeat atoeran lain jang penting-penting, jang kita perkatakan kelak satoe-satoenja. Akan tetapi atoeran „djalan kiri” itoelah jang pertama dan jang toeroetama sekali, dan jang berlakoe atas sekalian orang, baik jang berdjalan kaki, maoepoen jang berkendara, kendaraan apapoen djoea jang dipakainja.

openbaren weg regelt en de man, dien gij steeds moet gehoorzamen, omdat hij over uw veiligheid waakt!

Linksch verkeer.

Kijk eens naar het bordje, dat gij op de afbeelding boven den verkeersagent ziet. Op dit bordje staat geschreven: „Links houden”. Dit beteekent, dat gij, vooral in steden, groot of klein, steeds aan den linkerkant van den weg moet loopen of rijden. *Dit is een voorname regel, die voor geheel Nederlandsch-Indië geldt.* Op dezen regel zijn nog andere belangrijke regels gebaseerd, welke wij naderhand zullen leeren kennen. Doch deze is de eerste en de voornaamste regel, die voor een ieder van kracht is, hij zij dan voetganger, fietser of bestuurder van een of ander voertuig.

De snelheid als grondslag voor de regelen voor het gebruik van den openbaren weg.

Het spreekt vanzelf, dat de andere regels verschillen, naarmate zij geldig zijn voor voetgangers, fietsers of voertuigen. Een voer-ganger beweegt zich veel langzamer over den weg dan b. v. een auto, ook neemt hij minder plaats in. Hierdoor komt het, dat er verschil is in de regelen, die voor den voetganger gelden en die, welke voor een auto, als voertuig, van kracht zijn. Hetzelfde verschil bestaat er tusschen fiets en automobiel, vandaar, dat ook de regelen, die gelden voor fietser en automobielrijder verschillen. Het veiligst gaan zij echter allen over den weg, wanneer zij, die zich het langzaamst voortbewegen, zich het dichtst bij den linkerkant van den weg bevinden.

Waar die regelen te vinden zijn.

De regelen, waarover wij boven spraken, zijn neergelegd in de reglementen, die ten doel hebben om het toezicht, dat de politie moet houden op het gebruik maken van den openbaren weg, te vergemakkelijken. Deze reglementen zijn: *A. Het Motorreglement* en *B. Het Rijwielreglement*. Beide reglementen zijn hierachter afgedrukt. Hoofdzaak is echter bij de toepassing van deze reglementen, dat men bekend is met de algemeene regelen voor het gebruik van den openbaren weg. Daarom laten wij die, na eerst eenige wenken gegeven te hebben aan de voetgangers, aan deze twee reglementen voorafgaan.

Tjepat berdjalan djadi dasar atoeran oentoek mempergoenakan djalan raja.

Tentoe sadja, atoeran jang lain itoe berbéda-béda, jaïtoe menoeroet toedjoeannja. Atoeran bagi orang jang berdjalan kaki, tentoe tidak boléh disamakan dengan atoeran bagi orang jang naik keréta angin, atau bagi orang berkendaraan auto. Orang jang berdjalan kaki tidak setjepat auto djalannja; bahagian djalan jang dipakainja tidak sebesar bahagian jang dipergoenakan auto poela. Itoelah sebabnja maka berbéda atoeran jang diperboeat bagi orang jang berdjalan kaki dengan atoeran bagi kendaraan auto. Begitoe poen berbéda poela atoeran bagi auto itoe dengan atoeran bagi keréta angin.

Perdjalan itoe akan mendjadi aman, apabila meréka jang lambat djalannja berdjalan dekat kepinggir kiri: makin lambat, makin dekat kekiri.

Dimana atoeran itoe terdapat.

Atoeran jang kita seboetkan diatas ini terdapat dalam reglemén, jang goenanja oentoek pemoedahkan pendjagaan jang mesti dilakoekan oléh polisi atas hal orang mempergoenakan djalan itoe. Reglemén itoe ialah: *A. Reglemén Motor* dan *B. Reglemén Keréta angin*. Kedoea-doeanja reglemén itoe ada ditjétek dibelakang ini. Akan tetapi soepaja dapat memakai reglemén itoe, hendaklah diketahoei lebih dahoele, atoeran ‘oemoem bagi mempergoenakan djalan raja itoe. Oléh sebab itoe, maka sebeloe memoeatkan reglemén itoe, kami rakamkan dalam kitab ini atoeran itoe, jaïtoe setelah memberi berbagai-bagai nasihat jang bergoena bagi orang jang berdjalan kaki. Kalau sekalian orang jang laloe didjalan raja itoe, baik jang berdjalan, maoepoen jang berkendaraan keréta angin atau lain-lainpoen, mengetahoei dan menoeroet atoeran ‘oemoem itoe, ta’ boléh tidak akan bertambah amanlah djalan raja itoe dan makin koeranglah ketjelakaan jang terdjadi disana.

Jang ta’ oesah menoeroet atoeran itoe.

Atoeran itoe ta’ oesah ditoeroet oléh sekalian jang laloe didjalan raja itoe; ada jang ta’ oesah menoeroetnja, ja’ni: *1e trém, 2e mesin penggiling djalan dan 3e pompa kebakaran.*

Wanneer een ieder, die zich op den openbaren weg voortbeweegt, voetganger, fietser of bestuurder van een of ander rijtuig, deze algemeene regels kent en ze nakomt, dan zal ongetwijfeld daardoor de veiligheid verhoogd en het aantal ongelukken verlaagd worden.

Wie zich niet aan deze regelen behoeven te houden.

Er zijn echter bepaalde gebruikers van den openbaren weg, die zich niet aan deze regelen behoeven te houden. Dit zijn: *1e de tram, 2e de stoomwals en 3e de brandweer.*

Wat de tram aangaat is de reden, waarom zij zich niets van deze regels aantrekt, eenvoudig genoeg. Immers is ten eerste de trambaan geen openbare weg, al loopt zij ook over den openbaren weg. Ten tweede kan de tram niet uitwijken zooals andere voertuigen, omdat zij niet buiten de rails kan rijden.

Dit laatste geldt ook voor stoomwalsen. Ook deze kunnen heel bezwaarlijk uitwijken door hun zeer geringe snelheid. Bovendien zou het zeker niet in het belang van het te verrichten werk zijn, wanneer een stoomwals telkens voor ieder voertuig dat haar in den weg komt, moest uitwijken en daardoor aan zulk een voertuig de gelegenheid zou geven dat gedeelte van den weg, dat zij bezig is te herstellen, weer stuk te maken.

Voor de brandweer is het noodzakelijk, dat zij zoo spoedig mogelijk op de plaats van den brand is.

Zij moet daarvoor in het geheel geen belemmeringen op haar weg ondervinden en dat zou zij wel, wanneer zij voor andere voertuigen uit den weg moest gaan of stoppen. Zij stoort zich daarom aan niets en rijdt door.

Ge begrijpt dus, dat ge *steeds voor deze drie gebruikers van den openbaren weg op zij moet gaan en zoo noodig zelfs moet stoppen* (b. v. voor de voorbij rijdende brandweer)!

Wat is de linkerkant van den weg?

Voordat ge echter de algemeene regels voor het gebruik van den openbaren weg bestudeert, moet ge eerst goed weten, wat de linkerkant is van den weg. Ge moet niet zeggen als de persoon, die, toen hij vroeg, waar of de overkant van den weg was en men hem dezen aanwees, zeide: „En toen ik aan dien kant was, zei men mij, dat de overkant hier is!”

Tentang perkara trém itoe ta' oesah menoeroet atoeran itoe, tentoe moedah sadja dima'loemi. Pertama, djalan trém jang diperboeat dari pada besi itoe boekanlah djalan 'oemoem, meskipoen djalannya itoe diboeat melaloei djalan 'oemoem. Kedoea, trém itoe tidak dapat menghindar, seperti kendaraan jang lain-lain, sebab trém itoe tidak dapat berdjalan diloeuar rélnja.

Jang demikian itoe terdapat djoega pada mesin penggiling djalan. Mesin penggiling djalan itoe poen tidak dapat menghindar, sebab tidak dapat berdjalan tjepat dan membélok dengan lekas. Tambahan poela, djika ia mesti menghindar bagi kendaraan lain, tentoe pekerdjaan memperbaiki djalan itoe terganggu. Boekan pekerdjaannya sadja jang terpaksa ditinggalkannya, poen bahagian jang sedang diperbaikinja itoe boléh djadi diroesakkan poela oléh kendaraan jang laloe itoe.

Pompa kebakaran itoe hendaklah dengan selekas-lekasnja sampai ketempat kebakaran itoe. Soepaja dapat ia berdjalan dengan setjepat-tjepatnja, djanganlah hendaknja soeatoe djoeapoen jang merintangnja dalam perdjalanannya itoe. Dan ia akan mendapat rintangan dalam djalannya, kalau ia mesti menghindar bagi kendaraan jang lain, atau berhenti karena hendak membiarkan kendaraan lain laloe. Sebab itoe pompa itoe ta' oesah mempedoelikan apapoen djoea, melainkan ia mesti berdjalan teroes sadja.

Djadi ma'loemlah kita sekarang, *bahwa dalam tiga hal itoe ja- itoe bagi trém, mesin penggiling djalan dan pompa kebakaran, kita selamanya mesti menghindar atau djika perloe, berhenti membiarkan dia laloe* (misalnya bagi pompa kebakaran)!

Manakah jang dikatakan kiri djalan?

Sebeloem kita memperkatakan atoeran 'oemoem itoe, hendaklah kita ketahoei lebih dahoele manakah jang dikatakan orang kiri djalan itoe. Adakah toean mendengarkan tjeritera seorang-orang jang menanjakan „seberang” djalan kepada orang lain? Waktoe ditoendjoekkan orang kepadanya seberang djalan itoe, ia berkata: „Tadi, waktoe saja berdiri disana, saja bertanjakan seberang djalan, ditoendjoekkan orang kemari. Sekarang, toean menoendjoekkan, sebelah sitoe seberang djalan. Manatah jang benar?” Geli hati mendengarkan orang itoe, boekan? Djanganlah jang seroeapa itoe terdjadi poela atas diri kita, dalam hal kiri djalan itoe.

Onthoud dat de linkerkant van den weg steeds die zijde van den weg is, welke zich, wanneer ge recht vooruit ziet, aan uw linkerhand bevindt. Voor iemand, die u tegemoet komt, is die zijde, welke voor u de linkerkant van den weg is, dus de rechterzijde van dienzelfden weg, omdat zijn rechterhand zich immers ook bevindt tegenover uw linkerhand. Wanneer dus de voornaamste regel u zegt, dat ge links moet houden, dan is dit links bedoeld ten opzichte van de richting, waarin ge u over den weg voortbeweegt.

Sebab itoe djanganlah diloepakan ini: Jang dikatakan kiri djalan itoe, ialah jang terletak sebelah kiri kita, apabila kita berdiri menghadap kepada toedjoean kita berdjalan. Djadi bagi orang jang datangnja bertentangan dengan toedjoean kita, kiri djalan bagi kita itoe djadi kanan djalan baginja, sebab apa jang sebelah kiri kita, djadi sebelah kanan baginja.

Djadi bilamana dikatakan orang, bahwa atoeran jang teroetama bagi kita ialah berdjalan disebelah kiri itoe, maka jang dimaksoedkan dengan kiri itoe ta' lain ialah bahagian djalan jang sebelah kiri kita, kalau kita menghadap ketoedjoean perdjalanannya kita.

HOOFDSTUK I

Voorschriften geldig voor voetgangers

Voor alles geldt voor den voetganger de reeds bekende

1. hoofdregel: „*Links houden*”.

Op afbeelding No. 2 zien wij een groep voetgangers, die zich aan dezen regel niet storen. Zij loopen aan den rechterkant van den weg (ten opzichte van de richting, waarin zij zich voortbewegen). *Dit is natuurlijk verkeerd!*

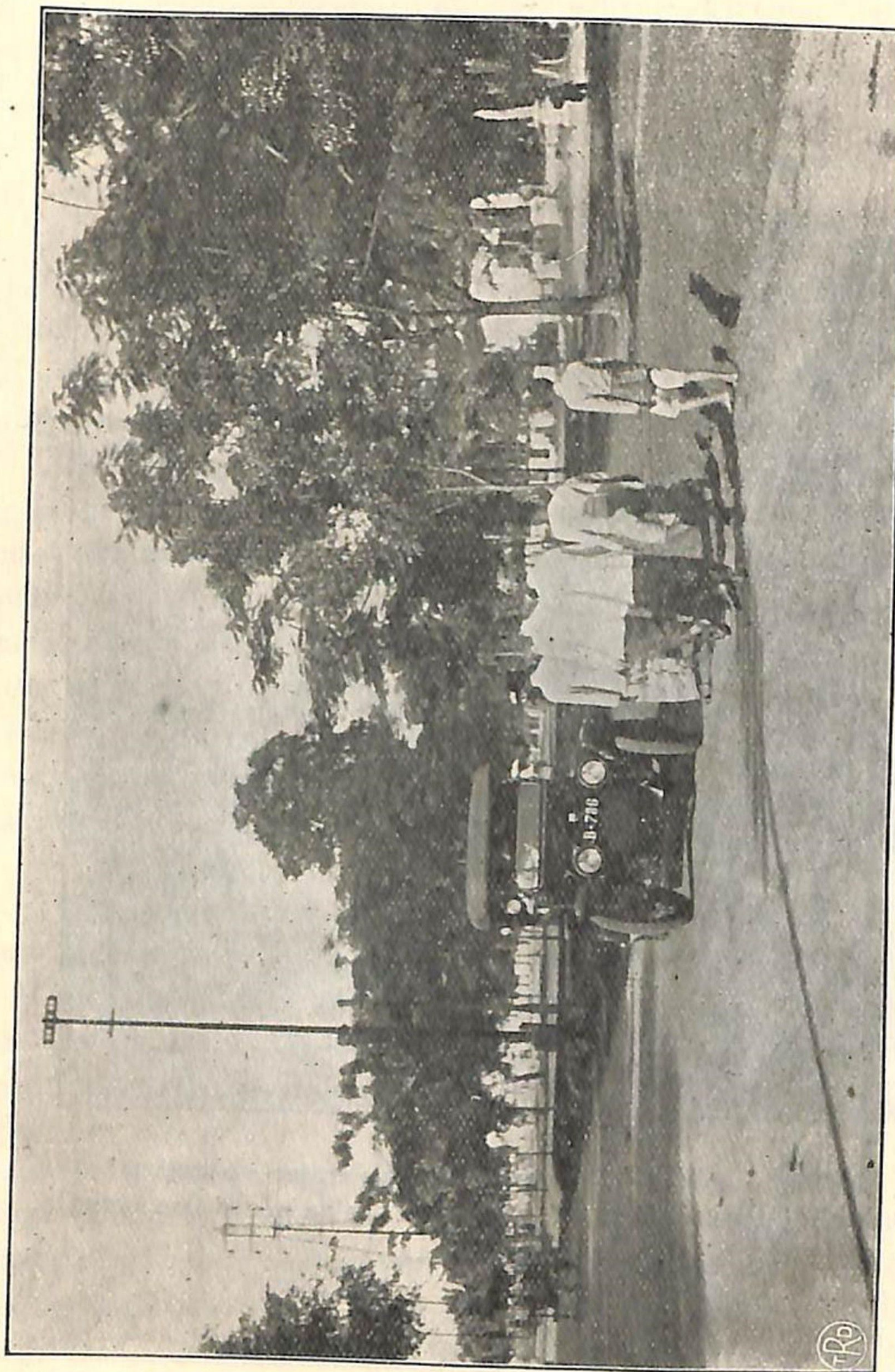
Voor de auto, die hun tegemoet rijdt, is de zijde van den weg, waarop zich deze voetgangers bevinden, de linkerkant van den weg. De auto rijdt dus aan de voor haar goede zijde van den weg. Zie nu eens, hoe deze verkeerd loopende voetgangers een belemmering vormen voor de auto. Wanneer deze niet aanstonds naar rechts uitweek, wat zij eigenlijk niet mag doen, dan zou zij zeker deze voetgangers aanrijden en er zou een ongeluk gebeuren. *Loopt daarom steeds aan den linkerkant van den weg!*

2. *Loopt steeds op het voetpad, zoo dit er is.*

Vaak heeft men aan de zijden van den grooten weg paden, die uitsluitend bestemd zijn voor voetgangers. Dit zijn de voetpaden. Wanneer er nu aan den kant van den grooten weg zulk een voetpad is, is het niet voldoende, dat gij aan de linkerkant van den weg loopt, *ge moet ook op het voetpad loopen en niet op het overige gedeelte van den grooten weg, dat bestemd is voor rijen voertuigen.*

Op afbeelding No. 3 ziet gij eenige voetgangers, die aan de linkerkant van den weg loopen. Dat is dus goed, nietwaar?

Doch wat verkeerd is, is dat die voetgangers loopen over den rijweg, terwijl er langs dezen rijweg een voetpad loopt. *Zij zijn daardoor een belemmering voor de voertuigen.* Zie maar naar de auto, die achter hen komt aanrijden. Deze behoort links van den weg te rijden, doch dat kan zij niet, omdat die voetgangers daar loopen. *Loopt dus niet op den rijweg, als er een voetpad is!*

No. 2 Loopt nimmer aan den rechterkant van den weg!
Djangan berdjalan disebelah kanan djalan!

No. 3. Loopt niet op den rijweg, als er een voetpad is!
Djangan berdjalan didjalan kendaraan, kalau ada djalan orang!

BAB I

Atoeran bagi orang jang berdjalan kaki

1. Teroetama bagi orang jang berdjalan kaki itoe berlakoe atoeran jang soedah kita ketahoei itoe, ja'ni: *djalan kiri*.

Pada gambar No. 2 kita lihat beberapa orang berdjalan didjalan raja, jang ta' mempedoelikan atoeran ini. Meréka itoe berdjalan dikanan djalan (berhoeboeng dengan toedjoean djalannja). *Perboeatan meréka itoe tentoe salah!*

Jang djadi kiri djalan bagi auto jang datang dari depannja ialah tempat meréka berdjalan itoe. Djadi auto berdjalan ditempatnja jang benar. Lihatlah betapa sekalian orang jang salah mengambil djalan itoe merintangangi perdjalanan auto itoe. Djika auto itoe tidak segera menghindar kekanan — ja'itoe soeatoe perboeatan jang sebenarnja tidak boléh dilakoekannja — tentoe ia akan melanggar orang jang berdjalan kaki itoe. *Sebab itoe hendaklah selamanja berdjalan disebelah kiri djalan!*

2. *Kalau berdjalan kaki, hendaklah didjalan orang, djika djalan orang itoe ada.*

Disisi djalan besar — djalan jang diboeat orang bagi kendaraan — atjap kali poela diboeat djalan jang dioentoekkan hanja bagi orang jang berdjalan kaki. Djalan itoe *djalan orang* namanja. Apabila ada djalan orang itoe, maka beloemlah tjoekoep djika kita berdjalan sebelah kiri djalan besar itoe sadja, melainkan *haroeslah kita berdjalan didjalan orang itoe, dan djanganlah dibahagian djalan besar jang dioentoekkan bagi kendaraan.*

Pada gambar No. 3 kita lihat beberapa orang berdjalan kaki dipinggir djalan sebelah kiri. Baik, boekan? Akan tetapi masih ada djoega salahnja. Meréka itoe berdjalan didjalan kendaraan, pada hal bagi meréka jang berdjalan kaki ada disediakan djalan orang. *Meréka itoe djadi merintangangi kendaraan.* Lihatlah auto jang datang dari belakang meréka. Auto itoe mesti berdjalan pada kiri

3. *Verspert den weg niet met de goederen, die ge meedraagt*

Vele voetgangers hebben de verkeerde gewoonte om met goederen, die zij dragen en welke veel plaats innemen, zooals ladders, stukken bamboe, pikoelans enz., zoodanig te loopen, dat zij voor andere voetgangers den weg versperren. Hun bagage verhindert dus, dat andere menschen, die evenveel recht op dien weg hebben, van den weg gebruik maken.

Op afbeelding No. 4 zien wij twee van die menschen op een voetpad loopen. Een van hen draagt een ladder en de ander een lang stuk bamboe, maar beiden dragen zij hun bagage zoo, dat het geheele voetpad erdoor versperd is. Zie eens naar de andere voetgangers, die ook op het voetpad moeten loopen. Ziet gij niet, dat zij door die twee menschen, die de ladder en het stuk bamboe dragen, gedwongen zijn, dit voetpad te verlaten, omdat er op dat voetpad voor hen geen plaats meer is? Zij moeten nu wel op den rijweg loopen, hetgeen niet geoorloofd- en bovendien gevaarlijk is.

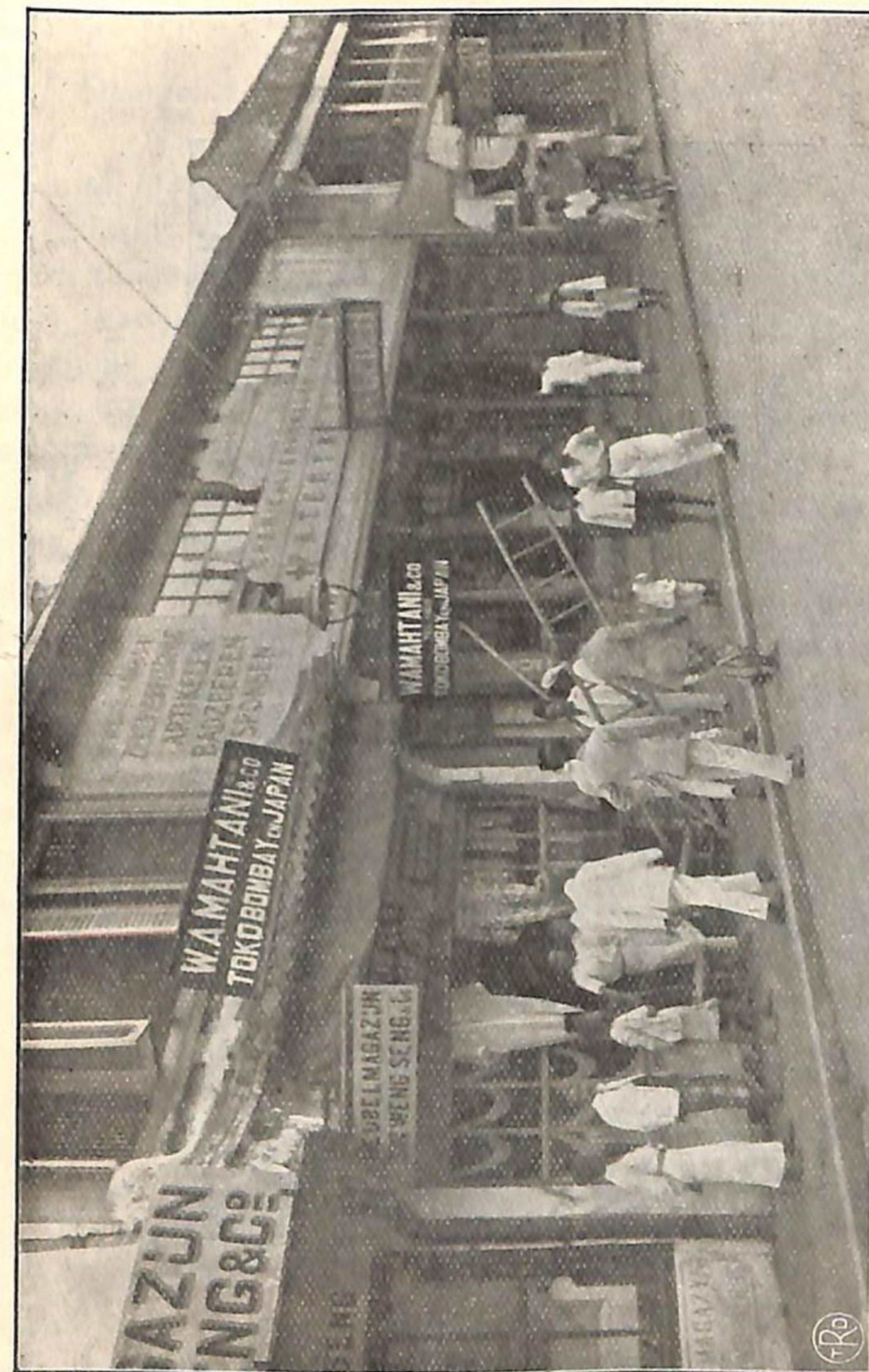
4. *Staat niet stil op de hoeken der wegen.*

Hoeken zijn zeer voorname punten van de wegen. Daarom moet men steeds zorgen, dat er op die hoeken geen belemmeringen zijn voor voorbijgaande voertuigen. Kijk eens naar plaat No. 5. Eenige voetgangers hebben elkaar op den hoek van een weg ontmoet. In plaats dat zij nu, om met elkaar te praten, op een veilige plek gaan staan, blijven zij op den hoek van den weg. *Zij vormen daardoor een hindernis voor voorbijgaande voertuigen.*

Dat kunt ge zien aan de auto, die, zooals duidelijk blijkt, links den hoek om wil rijden, doch dit niet kan, omdat die pratende menschen den hoek vullen!

5. *Steekt den rijweg steeds rechthoekig over.*

Ge weet reeds dat ge als voetganger niet op den rijweg moogt loopen, doch op het voetpad ernaast en, zoo dit er niet is, op den uitersten linkerkant van den weg. Zijt ge nu in de noodzakelijkheid om den rijweg over te steken, dan moet ge, in het belang van uw eigen veiligheid, zorgen, dat ge zoo kort mogelijk op den rijweg blijft loopen, waar allerlei voertuigen u zouden kunnen

No. 4. *Verspert den weg niet met uw bagage!*
Djanganlah mengempang djalan dengan barang jang toean bawa!

djalan, tetapi sebab orang itoe ada poela disebelah kiri djalan itoe, maka tergangguelah djalan auto itoe. *Sebab itoe djanganlah laloe didjalan kendaraan, kalau ada djalan orang!*

3. *Djanganlah kita mengempang djalan dengan barang jang kita bawa.*

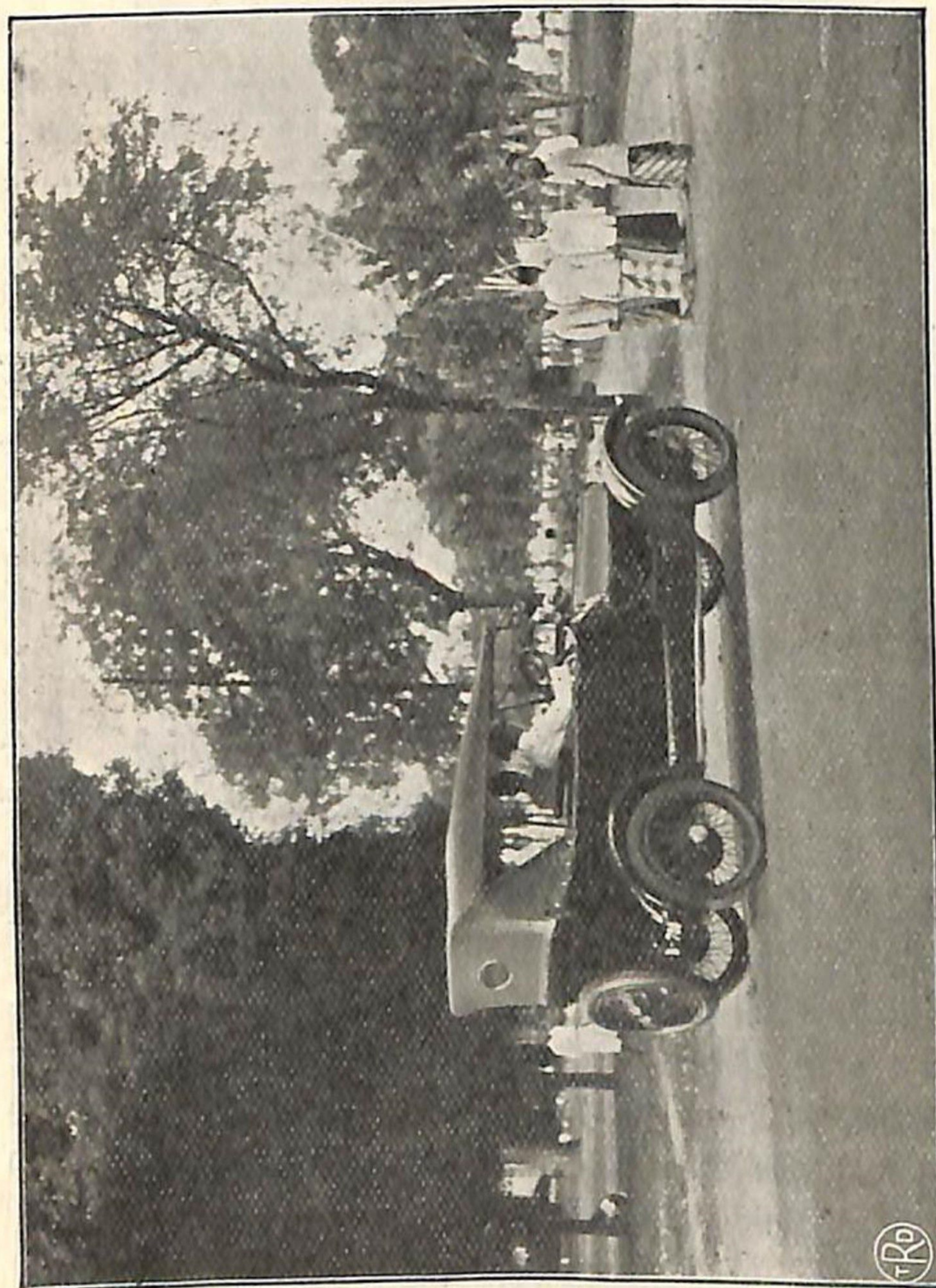
Banjak orang jang mempoenjaï kebiasaan jang salah, jaïtoe tatkala melaloei djalan, membawa barang jang pandjang-pandjang, seperti tangga, bamboe, pikoelan dsb. berdjalan demikian, hingga barang-barang jang diangkoetnja itoe mengempang djalan dan merintangi orang lain. Djadi orang lain, jang mempoenjaï hak atas djalan itoe seperti dia djoega, teralang mempergoenakan djalan itoe, karena perboeatannja jang salah itoe.

Pada gambar No. 4, kita lihat doea orang jang berdjalan didjalan orang seperti itoe. Seorang menjandang seboeah tangga dan seorang lagi memikoel sebatang bamboe jang pandjang, akan tetapi kedoea meréka itoe membawa barang itoe agak terbelintang, sehingga seloeroeh lébarnja djalan orang itoe terpakai oléhnja. Lihatlah orang lain itoe, jang seharoesnja berdjalan didjalan orang itoe poela. Boekankah meréka itoe djadi terpaksa meninggalkan djalan meréka terseboet, sebab didjalan orang itoe ta' ada tempat baginja lagi. Djadi meréka terpaksa laloe didjalan kendaraan, dan perboeatan itoe berbahaja baginja. Sekalian itoe ta' lain sebabnja, ialah karena doea orang jang laloe mengempang djalan itoe.

4. *Djanganlah berdiri diléngkok djalan!*

Léngkok djalan itoe ialah bahagian djalan jang penting. Oléh sebab itoe hendaklah selaloe didjaga, soepaja djangan ada jang merintangi kendaraan jang laloe lintas diléngkok djalan itoe. Lihatlah gambar No. 5. Beberapa orang berdjoempa diléngkok djalan itoe. Meréka itoe tidak pergi kesesoeatoe tempat jang tiada berbahaja, tiada ditjarinja tempat jang aman oentoek bertjakap-tjakap, melainkan meréka berdiri teroes diléngkok djalan itoe. *Sebab itoe meréka djadi rintangan bagi kendaraan jang laloe lintas disana.*

Lihatlah auto pada gambar No. 5 itoe. Dia hendak membélok kekiri. Tetapi dia tidak dapat membélok, sebab orang jang bertjakap-tjakap itoe berdiri diléngkok itoe.

No. 5. Staat niet stil op de hoeken van de wegen!
Djanganlah berdiri diléngkok djalan!

overrijden. En ge begrijpt wel, dat ge dit alleen kunt doen, door niet schuin den weg over te steken, maar rechthoekig, zie afbeelding No. 6. Als ge dus moet oversteken, moet ge dat doen volgens de lijn, welke op die afbeelding vol getrokken is (—), niet volgens de stippellijn (.....). Doe dat ook steeds als ge een viersprong moet oversteken, zie afbeelding No. 7, dus weer *rechthoekig*, volgens de volle lijn (—), niet schuin, volgens de stippellijn (.....).

6. *Kijkt, alvorens den rijweg over te steken, goed uit, voornamelijk naar rechts en terwijl ge oversteekt voornamelijk naar links.*

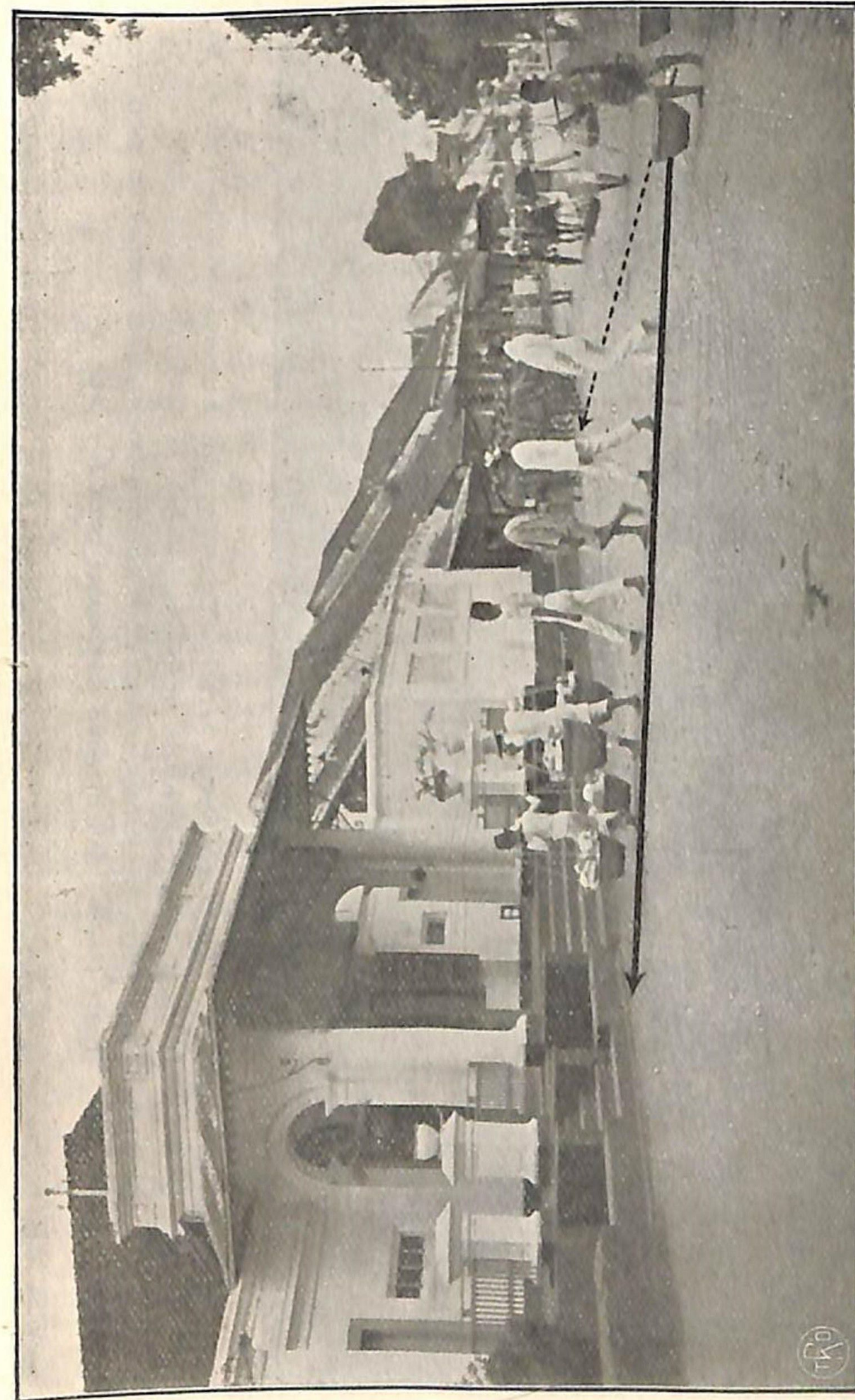
Waarom moet ge, alvorens over te steken, goed naar rechts uitkijken? Omdat ge dan alle voertuigen die, links houdende, aan den linkerkant van den weg, waar gij gereed staat om over te steken, komen aanrijden, kunt zien en dus een veilig oogenblik om over te steken kunt uitzoeken.

Waarom moet ge, terwijl ge oversteekt, goed naar links uitkijken? Als ge begint over te steken bevindt ge u op dat gedeelte van den weg, waar de voertuigen, links houdende, aan de zijde van uw rechterhand komen aanrijden. Daarom hebt ge, alvorens over te steken, eerst goed naar rechts uitgekeken en gezien, dat de weg veilig is. Doch terwijl ge nu, overstekende, den overkant nadert, komt ge op dat gedeelte van den weg, waarop de voertuigen, eveneens links houdende, van de zijde van uw linkerhand komen aanrijden. Om nu te zorgen, dat ge niet door een van deze voertuigen wordt aangereden, moet ge, zoodra ge, al overstekende, dat gedeelte van den weg hebt betreden, voornamelijk goed naar links uitkijken!

7. *Maakt van den openbaren weg geen speelplaats!*

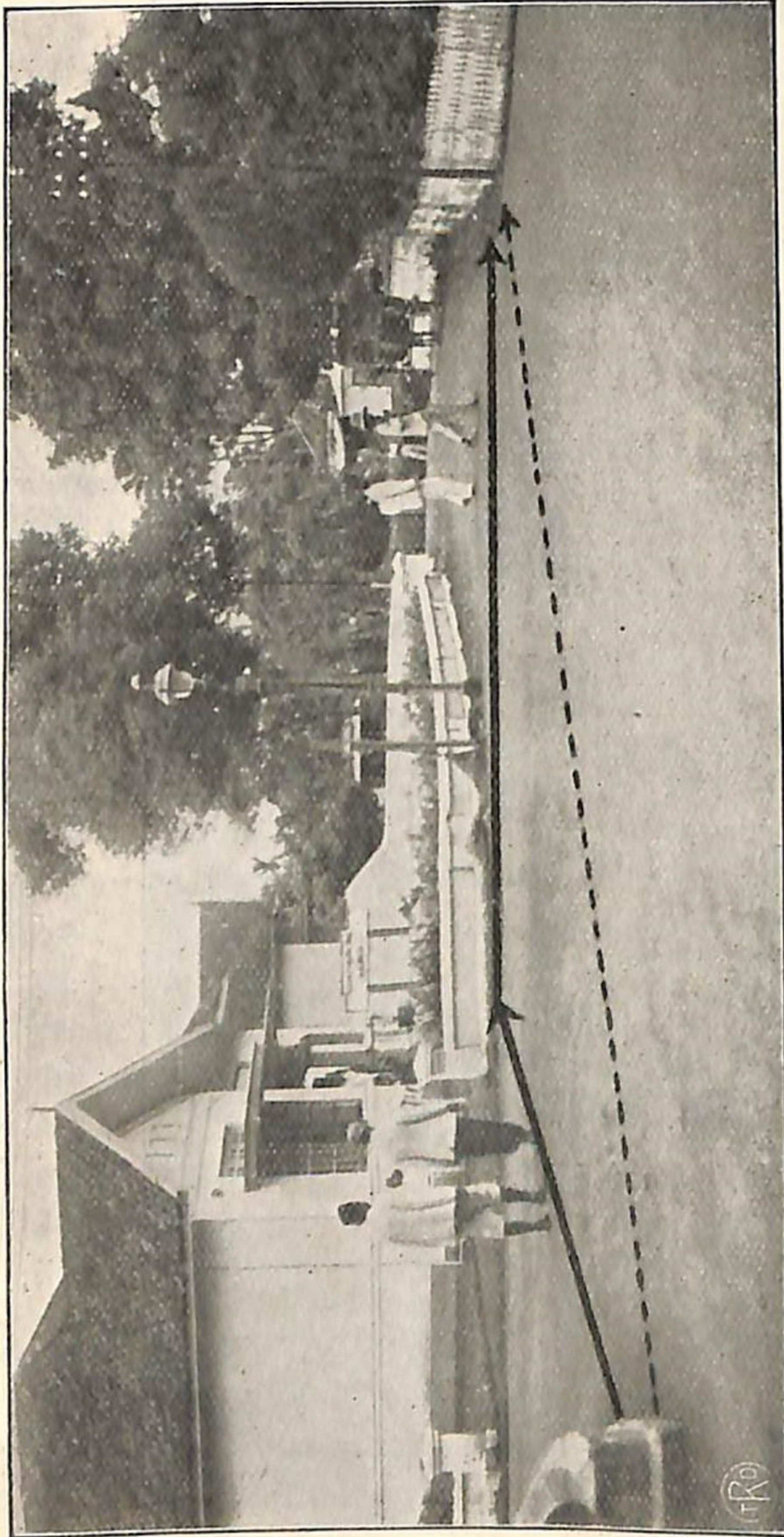
Kinderen brengen vaak hun leven in gevaar, door op een openbaren weg, waar allerlei voertuigen voorbijrijden, te spelen. *Zij vergeten, dat de openbare weg geen speelplaats is.*

Afbeelding No. 8 behoeven wij hier niet uitvoerig nader toe te lichten. Ge ziet daarop een kind op den openbaren weg met een bal spelen. Zoozeer is het in zijn spel verdiept, dat het niet bemerkt, dat er een auto aankomt! Het wil zijn bal oprapen, terwijl deze reeds

No. 6. Steekt den rijweg steeds rechthoekig over, dus volgens de volle lijn (—), niet volgens de stippellijn (.....).
 Kalau menjeberang sekali-kali djanganlah menjérong seperti jang djinjatakan dengan garis (.....) tetapi hendaklah selamanya menoeroet garis (—).

No. 7. Steekt ock op een viersprong steeds rechthoekig over, dus volgens de volle lijn (—→) niet volgens de stippelijjn (.....→).
 Disimpang empatpoen tidak boleh menjérong waktœe menjeberang itoe. Djadi hendaklah menoeroet garis (—→) dan djangan menoeroet garis (.....→).

5. *Kalau menjeberang djanganlah menjérong djalan!*

Kita soedah tahoe, bahwa orang jang berdjalan kaki tidak boléh laloe didjalan kendaraan, melainkan didjalan orang jang ada dipinggirnja, atau kalau djalan orang itoe tidak ada, maka dipinggirnja sebelah kiri. Apabila kita perloe menjeberangi djalan kendaraan itoe, maka hendaklah dengan selekas-lekasnja kita sampai keseberang, soepaja bahaja itoe terdjaoeh dari pada kita, sebab didjalan kendaraan itoe tentoe banjak kendaraan jang hilir moedik. Dan soepaja lekas sampai keseberang itoe hanja dapat, djika kita mengambil djalan jang sesingkat-singkatnja, jaïtoe kalau kita tidak menjérong. Lihatlah gambar No. 6. Kalau menjeberang hendaklah seperti jang dinjatakan dengan garis itoe, dan sekali-kali djangan seperti jang dinjatakan dengan titik-titik.

Menjeberang pada simpang empatpoen demikian djoega. Lihatlah poela gambar No. 7. Djanganlah menjeberang seperti jang ditoendjoekkan oléh titik-titik itoe (.....→) melainkan seperti jang ditoendjoekkan oléh garis itoe (—→).

6. *Awaslah! Waktœe hendak menjeberang hendaklah dilebihkan melihat kekanan, dan kalau sedang menjeberang itoe dilebihkan melihat kekiri.*

Apakah goenanja melebihikan melihat kekanan itoe, waktœe hendak menjeberang itoe? Kalau kita berdiri dipinggir djalan menghadap keseberang, maka kendaraan jang datang dari kanan kita berdiri, mesti mengambil djalan sebelah kita berdiri itoe, sebab itoelah jang kiri djalan baginja. Djadi pada permoeaan kita menjeberang, kita melintasi djalan kendaraan jang datang dari kanan. Itoelah sebabnja maka kita mesti melihat kekanan, soepaja dapat mempergoenakan sa'at jang baik oentoek menjeberang itoe.

Apakah goenanja melebihikan melihat kekiri sedang kita menjeberang? Tadi soedah diterangkan, bahwa sebelœem menjeberang kita mesti melihat kekanan, sebab kita akan menempoeh djalan jang dilalœei kendaraan jang datang dari kanan kita. Akan tetapi djika soedah moelaï berdjalan, menoedjoe keseberang, maka kita soedah mendekati bahagian djalan jang mesti dilalœei kendaraan jang datang dari kiri kita, jang mesti mengambil djalan sebelah kirinja poela. Djadi soepaja kita jang sedang menjeberang

vlak voor de auto is gerold. Een ongeluk is niet meer te vermijden, het kind wordt overreden!

Kinderen, speelt nimmer op den openbaren weg!

Ouders, zorgt ervoor, dat uw kinderen den openbaren weg niet als speelplaats beschouwen!

djangan sampai dilanggar kendaraan, tentoe sadja keréta jang datang dari kiri itoe lagi jang haroes kita awasi.

7. *Djanganlah djalan raja itoe didjadikan tempat bermain-main!*

Anak-anak atjap kali menjia-njiakan njawanja karena bermain didjalan raja, tempat berbagai-bagai kendaraan hilir moedik. *Meréka itoe loepa, bahwa djalan 'oemoem itoe boekanlah tempat bermain.*

Bagi gambar No. 8 itoe ta' perloe lagi kita memboeat keterangan pandjang lébar. Gambar itoe soedah senjata-njatanja memperlihatkan apa jang dimaksoedkan. Seorang anak sedang bermain bola ditengah djalan 'oemoem. Dia sangat 'asjik dengan permainannja, hingga tiada diketahoeinja ada auto datang. Dia hendak memoengoet bolanja, tatkala bola itoe soedah dekat benar pada auto itoe. Ketjelakaan tiada dapat dihindarkan lagi, anak itoe tergiling.

Hai anak-anak, djanganlah sekali-kali bermain-main ditengah djalan raja!

Hai iboe bapa, djagalah soepaja anak-anak toean djangan memandang djalan raja itoe sebagai soeatoe tempat bermain!

HOOFDSTUK II

Algemeene regels voor het gebruik van den openbaren weg met rij- en voertuigen. De verkeersagent

Op den rechten weg.

Hoofdregel:

In Nederlandsch-Indië geldt de regel: „Links houden”.

1. Berijdt dus steeds de *linkerzijde* van den weg.
2. Wijkt *links* uit voor een voertuig, dat uit de tegenovergestelde richting aan komt rijden. Voertuigen, die elkaar, uit een tegenovergestelde richting komende, ontmoeten, moeten de snelheid matigen in het geval, dat de weg zoo smal is, dat ter plaatse van de ontmoeting de ruimte tusschen de voertuigen niet voldoende groot is. De snelheid moet zelfs teruggebracht worden tot die van een voetganger, wanneer de weg zoodanig is, dat het ontmoeten moeilijkheden oplevert, b. v. een zeer nauwe weg of zulk een, waarvan de doorgang op dat oogenblik door een tram, een opeenhooping van materialen of andere oorzaken vernauwd is.
3. In geval voertuigen in tegenovergestelde richting *denzelfden* weg berijden en zij zich *ongeveer gelijktijdig bevinden bij eenzelfde hindernis op dien weg* (b. v. een stilstaand of zeer langzaam rijdend voertuig of een opgebroken deel van den weg), dan is het voertuig, dat deze hindernis in zijn verkeerslijn heeft (dus recht voor zich uit ziet), *verplicht het andere voertuig den voorrang te geven* en het dus eerst langs die hindernis te laten voorbijrijden.
4. Als voertuigen elkaar in dezelfde richting voorbijrijden, moet het *voorste steeds links van den weg blijven* en het sneller rijdende voertuig moet dit voorste voertuig aan de *rechterzijde* voorbijrijden.

BAB II

Atoeran 'oemoem bagi mempergoenakan djalan raja dengan roepa-roepa kendaraan dan tentang opas djalan.

Didjalan jang loeroes.

Atoeran oetama:

Di Hindia Belanda dipakai atoeran: „djalan kiri”.

1. Hendaklah selamanja berdjalan *dibahagian kiri* djalan.
2. Kalau menghindarkan kendaraan jang datang dari hadapan kita, hendaklah menghindar *kekiri*. Doea boeah kendaraan jang bertentangan datangnja mesti melambatkan djalannja, kalau djalan itoe sempit sehingga tempat berselisih laloe itoe koerang tjoekoep lébarnja. Tjepatnja itoe mesti dikoerangi, bahkan hingga mesti sama dengan tjepatnja orang berdjalan, apabila berselisih laloe itoe soekar, oléh sebab djalan disitoe sempit, atau mendjadi sempit karena ada trém, atau ada barang jang ditoempoekkan disitoe.
3. Kalau ada *doea boeah kendaraan jang* datangnja bertentangan dan *kedoea-doeanja sama-sama sampai kepada seboeah alangan jang ada didjalan itoe* (misalnja kendaraan jang berhenti atau gerobak jang lambat djalannja atau bahagian djalan jang dibongkar), maka *wadjiblah kendaraan jang seharoesnja berdjalan dibahagian djalan jang ada alangan itoe, membiarkan kendaraan jang lain itoe laloe lebih dahoeloe.*
4. Kalau doea boeah kendaraan jang berdjalan dengan toedjoean jang sama dan jang dibelakang hendak mendahoeloe jang dimoeka, maka hendaklah *kendaraan jang dimoeka menghindar kekiri* dan kendaraan jang hendak mendahoeloe itoe laloe *disebelah kanannja.*

Awas!

Het voertuig, dat voorbij wil gaan, moet zijn aanwezigheid en voornemen kenbaar maken door aanhoudend hoorn- of andere signalen te geven en niet voorbijrijden aler de *vrije ruimte voldoende groot* is en er zekerheid is, dat er *geen ander voertuig vanuit de tegenovergestelde richting nadert*. De veiligheid wordt beduidend bevorderd, wanneer het voertuig dat voorbij gereden wordt, tegelijk met het ruim baan geven, vaart mindert. Door dit niet te doen zijn al veel ongelukken gebeurd.

5. Op *den vrijen weg* kan men over het *midden van den weg* beschikken, maar onder voorwaarde, dat ter rechterzijde voldoende ruimte overblijft, zoodat het voorbijrijden door een in dezelfde richting vlugger rijdend voertuig mogelijk is.

In bochten.

Hoofdregel:

Rijdt een zijstraat links met een kleinen boog in, een zijstraat rechts met een grooten boog.

Ge moet dus, als ge linksom slaat, een korte bocht maken en als ge rechtsom slaat een wijde bocht, en wel, omdat ge links moet houden en dus den linkerkant van den weg niet moogt verlaten.

1. Bij het inrijden van een bocht moet men steeds, vóór men de bocht inrijdt, door het uitsteken van de hand te kennen geven, welken kant men uit wil gaan en steeds hoorn- of andere signalen geven. Men moet dus *de linkerhand buiten het voertuig uitsteken* als men een *linkerbocht* wil maken en de *rechterhand*, als men een *rechterbocht* wil maken.

Dit teeken moet ge geven, om de bestuurders van andere voertuigen, die zich op den weg bevinden, tijdig te doen weten, dat ge van richting wilt veranderen.

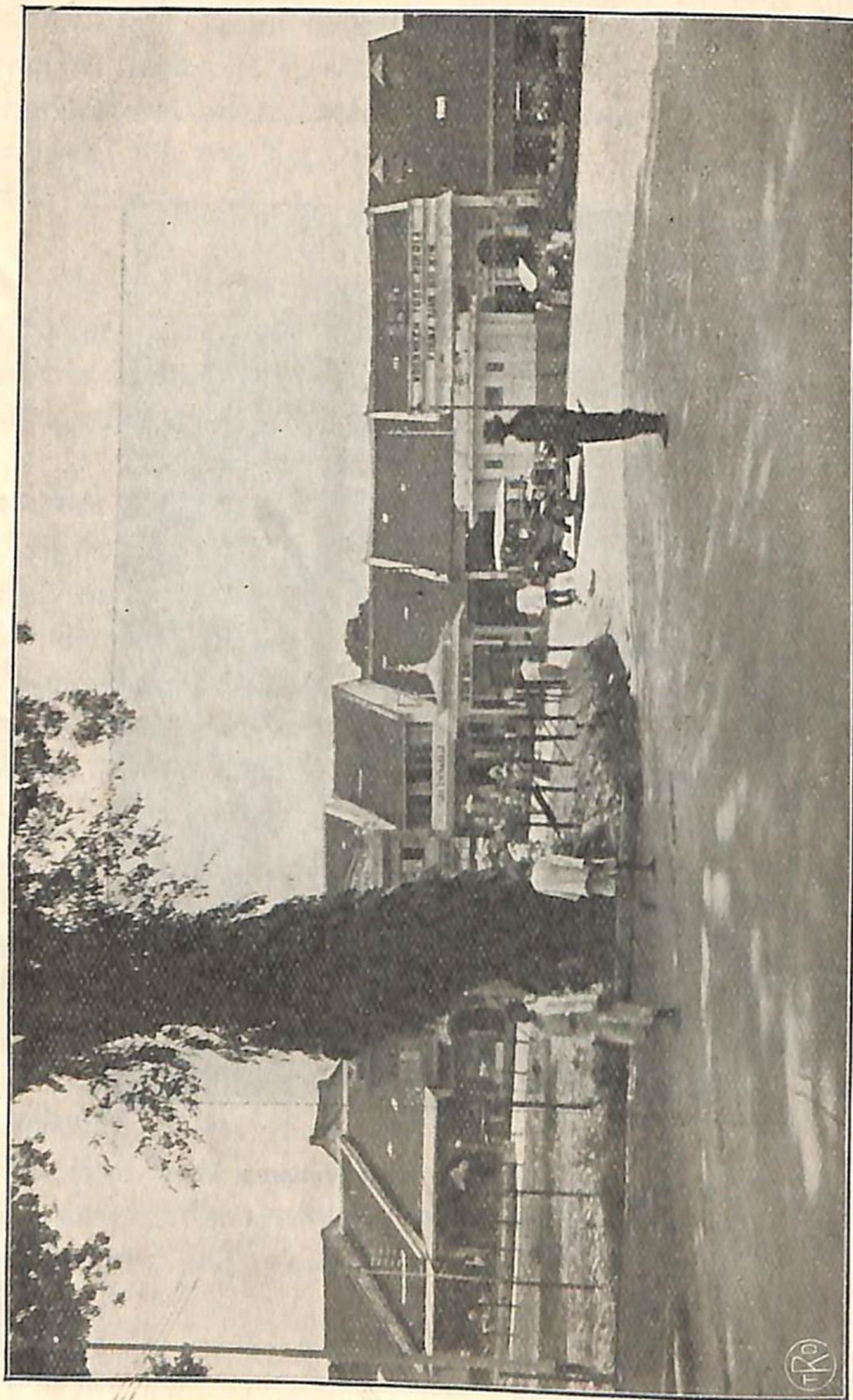
2. *Rijdt in een bocht nimmer een voertuig voorbij, tenzij dit voertuig stilstaat.*

3. *Staat, indien zulks niet volstrekt noodzakelijk is, nimmer in een bocht stil.*

No. 8. Speelt niet op den openbaren weg!
Djanganlah bermain-main didjalan raja!

No. 9. Een open bocht naar links. Het uitzicht is onbelemmerd. Léngkok (kekiri) jang terboeka. Pemandangan tiada dapat rintangan.

Kendaraan jang hendak mendahoeloei itoe mesti memberi tahoekan maksoednja itoe lebih dahoeleoe dengan memboenjikan toeternja atau boenji-boenjiannja jang lain, dan hendaklah ia mendahoeloei kendaraan jang dimoekanja itoe, kalau bahagian jang hendak dilaloeinja itoe *soedah tjoekoep lébarnja* dan *tidak ada kendaraan jang datang dari hadapannja*, jang hendak berselisih laloe pada ketika itoe. Akan makin terdjaoeh bahaja, apabila kendaraan jang hendak didahoeloei itoe, mengoerangi tjepat djalannja, ketika menghindar bagi kendaraan jang hendak mendahoeloeinja.

5. Kalau *djalan dihadapan kita kosong*, kita boléh *laloe ditengah-tengahnja*, tetapi hendaklah dikanannja tinggal bahagian jang lébarnja tjoekoep akan dilaloei kendaraan jang hendak mendahoeloei kita.

Diléngkok djalan.

Atoeran oetama:

Kalau menjimpang kekiri, hendaklah dengan léngkok jang ketjil dan kalau menjimpang kekanan dengan léngkok jang besar.

Biarpoen kita menjimpang (membélok) kekiri atau kekanan, kita mesti selamanja berdjalan didjalan kita, maksoednja: Kita mesti laloe disebelah kiri, sebab itoelah maka kita mesti memboeat léngkok jang ketjil kalau menjimpang kekiri dan léngkok jang besar kalau menjimpang kekanan.

1. Kalau hendak menjimpang (membélok) hendaklah maksoed itoe diisjaratkan dengan tangan jang dioeloerkan keloear kendaraan dan diberi tahoekan dengan memboenjikan toeter atau boenji-boenjian jang lain. Kalau *hendak kekiri hendaklah tangan kiri* jang dioeloerkan keloear dan *kalau hendak kekanan tangan kanan*.

Tanda itoe perloe kita perhatikan, soepaja pengemoedi kendaraan jang lain dapat mengetahoei pada waktoenja, bahwa kita hendak menjimpang jaitoe mengalih toedjoean.

2. *Diléngkok djalan sekali-kali djanganlah mendahoeloei kendaraan jang lain, ketjoeali kalau kendaraan itoe sedang berhenti.*

3. *Djika tidak perloe benar, sekali-kali djanganlah berhenti diléngkok djalan.*

4. In geval van volstrekte onmogelijkheid, om bij het doorrijden van een bocht den linkerkant van den weg te blijven volgen, b. v. als dit linksche gedeelte door een hindernis belemmerd is, zal de bestuurder van een voertuig verplicht zijn, den rechterkant van den weg te volgen, maar dan moet hij met zulk een snelheid rijden, dat hij op ten hoogste 3 meter afstands stoppen kan. Ook moet hij dan voortdurend hoorn- of andere signalen geven.

5. In open bochten, d. w. z. waar het uitzicht over de geheele uitgestrektheid van den weg onbelemmerd is, zie afb. No. 9, is het niet noodzakelijk, doch steeds veiliger, de snelheid te matigen.

6. In bochten, waarvan een gedeelte van het uitzicht over den weg belemmerd wordt, b. v. door struikgewas, boomen of een hoogen wegwang, zie afb. No. 10, moet men de snelheid van zijn voertuig zoodanig matigen, dat men binnen 10 M. afstand stoppen kan. Deze verplichting moet vooral op wegen in bergachtig terrein zeer streng in acht worden genomen.

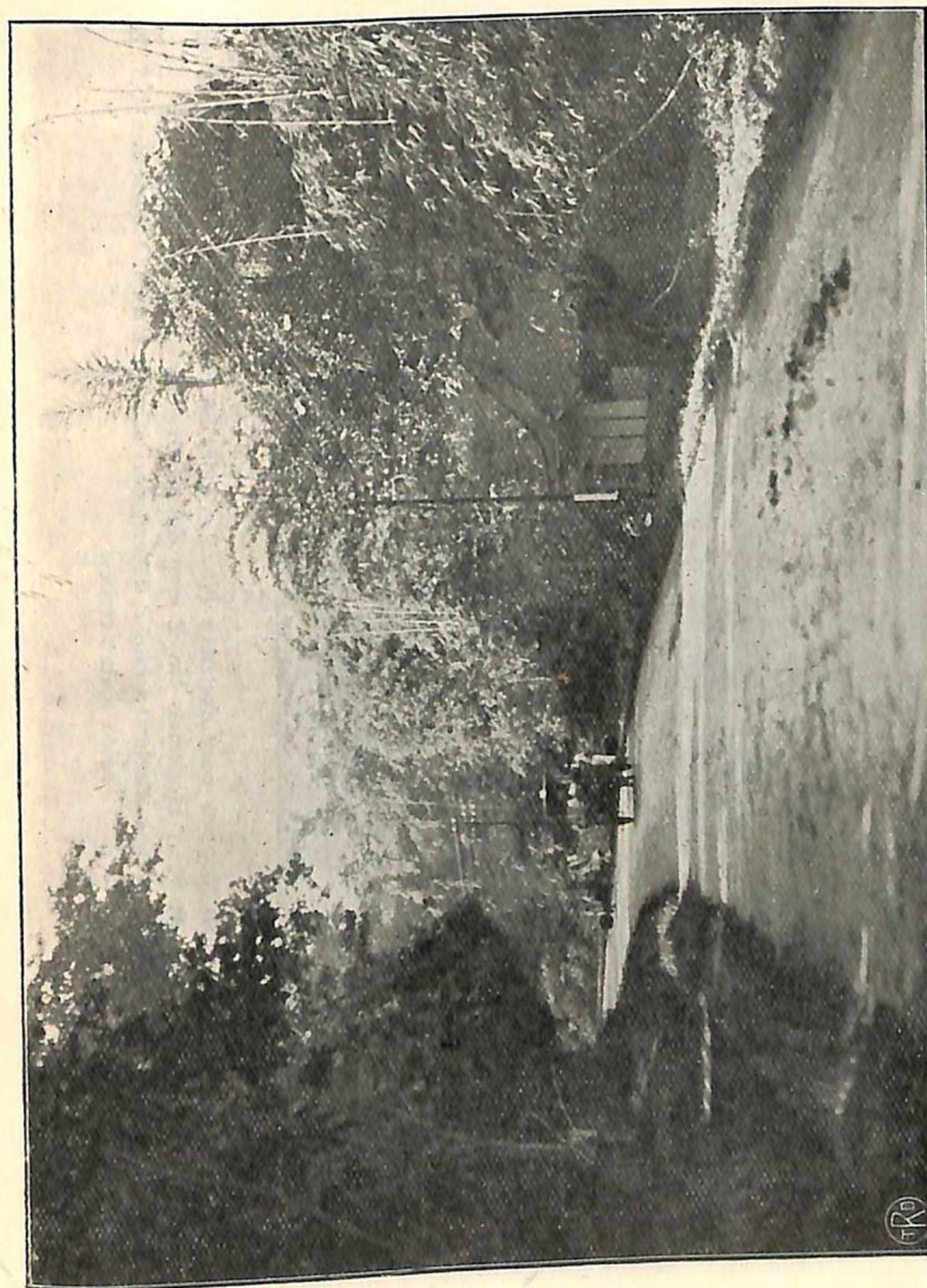
Bij kruising van wegen.

Hoofdregel:

Indien twee of meer voertuigen op verschillende wegen ongeveer gelijktijdig het kruispunt dier wegen naderen, dan moet die bestuurder, die het andere voertuig aan zijn linkerkant ziet, daarvoor den doorgang vrij laten, hoe breed de wegen ook zijn. Hij moet dus langzaam rijden en zoo noodig stilhouden, zie afb. No. 11.

1. Indien het kruispunt der wegen geheel open ligt, d. w. z. als het uitzicht door niets belemmerd wordt, is men niet verplicht de snelheid te matigen, wanneer de weg vrij is.

2. Als het kruispunt zoodanig is, dat uitzicht onmogelijk of zelfs maar belemmerd wordt, b. v. door hooge muren e. d., moet elk voertuig, dat het kruispunt nadert, zijn snelheid zoodanig verminderen, dat het op 10 M. kan stoppen. Indien met zulk een verminderde snelheid op het kruispunt aankomende, twee rijtuigen elkaar plotseling ontmoeten en kans hebben op botsen, dan moet elke bestuurder steeds naar links draaien, al doet deze beweging hem voor het oogenblik zijn weg verlaten.

No. 10. Een onoverzichtelijke bocht. Het uitzicht wordt door de boomen links belemmerd, zoodat de weg geheel daarachter verdwijnt.
Léngkok jang tidak terboeka, Pemandangan dialangi oléh pohon-pohon kajoe jang sebelah kiri; karena itoe djalan jang dibelakangnja itoe tiada kelihatan sedikit djoeaga lagi.

